

NIEUWSBRIEF

Coördinatie Rampenbestrijding Waddenzee

‘We liggen op koers’

Opnieuw mag ik het voorwoord van de CRW-nieuwsbrief gebruiken om u bij te praten over een aantal belangrijke ontwikkelingen. Eerder informeerde ik dat we in 2010 aan de slag wilden met de implementatie van het IBP-Waddenzee. Nu het jaar bijna om is concludeer ik met vreugde dat dit voornemen enthousiast door velen van u is opgepakt. Daarmee wil ik u graag een compliment maken! Aan de georganiseerde informatiebijeenkomsten en oefeningen is op constructieve wijze deelgenomen. Met het bespreken van verschillende SAR- en milieuscenario's (in een tabletop-setting) hebben velen van u de eerste kennismaking en oefening met het IBP-Waddenzee achter de rug. Ook waardering voor de aanwezigheid en bijdrage van het Kustwachtcentrum en Rijkswaterstaat bij de verschillende regionale bijeenkomsten. De inbreng van onze bovenregionale partners is van groot belang voor een doeltreffende implementatie van het IBP-W.

Uiteraard is regie op dit proces nodig; we kunnen niet van de vloer op de zolder stappen. De invoering van het IBP-W vraagt om een meerjarenimplementatieplan. Dit Meerjaren Implementatieplan IBP-Waddenzee 2010 – 2013, waarin ook de activiteiten in 2010 zijn opgenomen, werd op 24 november jl. door de Stuurgroep vastgesteld. Tijdens dezelfde bijeenkomst werd het IBP-W Oefenjaarplan 2011 vastgesteld. In het Oefenjaarplan is weergegeven welke oefening op welk moment door of voor welke groep wordt gehouden. Het is aan de Waterfunctionaris en het CRW-secretariaat om de regie op de uitvoering te verzorgen. De partners zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor de uitvoering.

Met ingang van 2011 wijzigt de opzet en de samenstelling van de CRW-overlegstructuur. De burgemeester van de gemeente Wieringen, mevrouw M. van Kampen-Nouwen en de burgemeester van de gemeente Eemsmond, mevrouw M. van Beek zijn nieuwe deelnemers in het Bestuurlijk Waddenzee Overleg (BWO). Daarnaast wijzigen ook de opzet en het karakter van het Waddex overleg, dat per 1 januari 2011 overgaat in het Operationeel Waddenzee Overleg (OWO). Deelnemers aan dit overleg zijn o.a. de directeur van de KNRM, de bovenregionale partners, de vertegenwoordigers van de multidisciplinaire Veiligheidsbureaus en de

Waterfunctionaris. Vanuit dit OWO worden, soms ad hoc, werkgroepen ingericht die zich bezighouden met de in het Implementatieplan benoemde onderdelen. De Stuurgroep koos voor deze opzet om meer grip te krijgen op haar coördinerende en regisserende taken. Dit kan nu we het meerjaren Implementatieplan IBP-W hebben vastgesteld.

Met de incidenten van afgelopen najaar nog op het netvlies is het goed te weten dat we met de preparatie ‘op koers’ liggen.

Ik wens u fijne feestdagen en een gezond en veilig 2011, waarin we allemaal worden uitgedaagd de implementatie van het IBP-W verder vorm te geven.

Bert Swart
voorzitter CRW-Stuurgroep

Dit is de tweede editie van de nieuwsbrief Incidentbestrijdingsplan Waddenzee, IBP-W in 2010.

De nieuwsbrief geeft achtergrondinformatie over het Incidentbestrijdingsplan en de toepassing hiervan in de praktijk. De nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar.

Colofon

De nieuwsbrief Incidentbestrijdingsplan Waddenzee is een uitgave van de Stuurgroep CRW.

(Eind)redactie:
Tina Lageweg

Tekstbijdragen:
Ron Veenstra, Tina Lageweg

Vormgeving:
Klaas Pot

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ron Veenstra, secretaris van de Stuurgroep: 088 22 999 53 of r.veenstra@hvdfrylan.nl. Of kijk op www.fryslan.nl/crw

Nader geïnformeerd: bijna-aanvaring

Bijna-aanvaringen

De media besteedden er de nodige aandacht aan: een aanvaring tussen de veerboot Sier en baggerschip Zeeland, begin december. Het incident gebeurde in dichte mist, op 500 meter van de Holwerder pier. Was er hier sprake van een 'echte' aanvaring, ook een bijna-aanvaring kan leiden tot een risicovolle situatie op het water. Tijd om Alwin van Beem van Rijkswaterstaat aan het woord te laten over de term bijna-aanvaring.

Alwin, wat wordt verstaan onder een bijna-aanvaring?

"Een bijna-aanvaring wordt in vaktaal ook wel een near miss genoemd. Een near miss is een situatie waarbij het noodzakelijk blijkt een

interventie te plegen (door de walorganisatie dan wel door de verkeersdeelnemer zelf) in de koers en/of vaarsnelheid van een vaartuig ter voorkoming van een aanvaring (scheepsongeval). Naast de near miss kennen we ook het begrip 'potentieel gevaarlijke situatie'."

Wat is dan een potentieel gevaarlijke situatie? En wat is het verschil tussen de twee begrippen?

"Dit is een scheepvaartvoorval, dat geen scheepsongeval is. Het heeft zich afgespeeld op een vaarweg. Het voorval doet afbreuk (of zou afbreuk kunnen doen) aan de goede orde of veiligheid van de vaarweg, of op het veilig gebruik daarvan, of waarbij de veiligheid van personen in gevaar is gebracht. Uit de definitie

van de near miss blijkt dat er eigenlijk altijd een ingreep moet zijn gedaan om aanvaring te voorkomen. Het melden dat iemand te dicht langs, voor of achter vaart ziet wordt niet gezien als een near miss, maar wordt geregistreerd als een potentieel gevaarlijke situatie."

Hoe is die registratie geregeld?

"Binnen Rijkswaterstaat Noord-Nederland werken 24 verkeersleiders die deze meldingen aannemen en de meldingen categoriseren op basis van de inhoud van de melding. Ook wordt geregistreerd met betrekking tot welk type vaartuig de melding wordt gedaan. Het is dus van groot belang dat op uniforme wijze wordt geregistreerd. Registratie draagt ook bij aan de veiligheid. Analyse van de registratie vormt weer de input voor beleid met betrekking tot informatievoorziening. Op die wijze leveren we weer een bijdrage aan de veiligheid op de Waddenzee."

Foto: Joachim de Ruijter

MOTOF

Zowel in de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord -als opmaat voor de oefening 'Kokkel'- en in Fryslân, zijn afgelopen jaar IBP-W 'COPI' trainingen verzorgd. In deze nieuwsbrief een verslag van de wijze waarop het IBP-W door het multidisciplinair oefenbureau Fryslân (MOTOF) is opgepakt.

"Het IBP-Waddenzee uit de bureaula"

Aan het woord is Jaap Tuinenga, de voorzitter MOTOF. "In de nieuwsbrief van mei 2010 gaf Bert Swart als voorzitter van de Stuurgroep CRW aan dat hij content is met het IBP-Waddenzee. Ik citeer: Nu is het aan alle betrokken partijen om ervoor te zorgen dat gemaakte afspraken gaan leven bij de mensen

die samenwerking in de praktijk brengen. Bijscholen, afstemmen, opleiden, trainen en oefenen zijn de sleutelwoorden. De operationele diensten mogen zich daarbij bestuurlijk gesteund voelen."

Met die steun in de rug heeft het MOTOF in de maand mei twee introductiesessies over het IBP-W georganiseerd voor alle OVD-en en HOVD-en en RCvD-en multidisciplinair. In totaal namen 95 mensen deel aan de bijeenkomsten. Voor velen was het een eerste kennismaking. Op 15 en 16 september jl. werd een training gehouden voor de sleutelfunctionarissen in het ROT, inclusief vertegenwoordigers van Kustwachtcentrum en Rijkswaterstaat.

Na een presentatie werd op interactieve wijze een complex scenario behandeld. Verbeeld werd een locatie op de Waddenzee, net buiten de haven van Harlingen, ten tijde van de Visserijdagen. De deelnemers konden hardop denkend ontdekken voor welke problemen ze kwamen te staan en hoe ze elkaar -en met name de waterpartijen- konden gebruiken voor het oplossen daarvan.

“De deelnemers gaven aan deze manier van trainen als zeer positief te hebben ervaren, en dan met name het ontdekken van elkaars (on)mogelijkheden en het elkaar leren kennen”, zegt Jaap Tuinenga.

Op 4, t/m 7 oktober werden in totaal acht trainingen georganiseerd voor alle deelnemers in het CoPI, inclusief de liaison Kustwachtcentrum en de OVD-Rijkswaterstaat. Het doel hier was tweeledig: leren en oriënteren. De waterpartijen konden met de andere ‘vaste bezetting’ kennismaken en kennismaken van de procedures en het besluitvormingsproces in het CoPI. Het oriënteren was gericht op het

gebruik van het IBP-W. Het scenario was een complexe aanvaring op de Waddenzee ter hoogte van Holwerd. Tussen de CoPI-overleggen door kregen de deelnemers constant één op één feedback. Dit is als zeer leerzaam en positief ervaren. De oefening was bedoeld als aanloop naar een uitgebreide oefening CoPI-ROT op 8 december. Deze CoPI-ROT-oefening (doorlopend over drie shifts) omvatte een complex watergerelateerd scenario. CRW-voorzitter Bert Swart leverde die dag het bestuurlijke tegenspel in de response-cel. Een uitgebreid verslag van de oefening is te lezen in de volgende nieuwsbrief IBP-W.

Samenvattend concludeert Jaap dat door MOTO en met de oefening Kokkel in Noord-Holland Noord, de sleutelwoorden van de voorzitter zijn vertaald naar daadwerkelijk trainen en oefenen.

De begeleiding tijdens de COPI dagen werd namens het CRW-secretariaat verzorgd door Marlou Visser. De COPI – IBP-W-dagen in

Noord-Holland Noord stonden in 2010 in het teken van de grootschalige operationele oefening ‘Kokkel’. In 2011 krijgen deze ‘IBP-W’-dagen een vervolg in de VR Groningen.

Communicatiemiddelen over het IBP-W

Onderdeel van de implementatie van het IBP-W is de uitgave van verschillende informatieproducten. Als eerste ontwikkelde het CRW de ‘Wijzer op het Water’ voor de Waddenzee: een informatieboekje voor alle Officiëren van Dienst (multidisciplinair) die betrokken zijn bij hulpverlening op het water. Het is een handzaam overzicht met checklists, nuttige informatie, operationele informatiekaarten en de belangrijkste waterongevallenprocedures. Bij de realisatie van de Wijzer op het Water is op collegiale wijze samengewerkt met SAMIJ, de Samenwerkingsregeling ongevallenbestrijding IJsselmeergebied. Voor het SAMIJ-gebied werd eenzelfde wijzer ontwikkeld. De inhoud van beide wijzers is gelijk, slechts de overzichtskaarten van de aanlandingsplaatsen werden per gebied aangepast. Het uiterlijk van beide wijzers is aangepast aan de eigen huisstijl. Gekozen werd voor een praktisch boekje van een handzaam formaat: het past in een borstzakje van een overhemd. Inmiddels werden alle exemplaren uitgereikt.

Momenteel wordt gewerkt aan de realisatie van een algemene informatiebrochure IBP-W. Deze brochure vervangt de brochure ‘Wat te doen bij een ramp op de Waddenzee?’ en zal naar verwachting in januari 2011 verschijnen. De informatie in deze brochure is meer algemeen van aard. De inhoud is voor een groot deel gebaseerd op het ‘Vademecum Incidentbestrijding op het water’.

Kennismaken met... de waterfunctionaris IBP-W

Het Waddengebied heeft sinds kort een Waterfunctionaris. Rien van de Ven is aangesteld in deze nieuwe functie. Een mooie uitdaging. Maar wie is Rien van der Ven en wat is eigenlijk de rol van een waterfunctionaris?

Rien van de Ven is werkzaam bij de Hulpverleningsdienst Fryslân. Incidentbestrijding is bepaald geen onbekend terrein voor Rien: vanuit de brandweer Fryslân is hij al een groot aantal jaren werkzaam in dit vakgebied. De 'natte' hulpverlening is, gezien zijn nautische achtergrond evenmin onbekend terrein. Rien is hoofd Veiligheidsbureau Fryslân. Deze functie combineert hij met zijn werkzaamheden als Waterfunctionaris. Rien zal zich als Waterfunctionaris bezighouden met de regie op de bovenregionale preparatie en de aansturing van het CRW secretariaat.

Per SRWS wordt één veiligheidsregio aangegeven als Coördinerende Veiligheidsregio (CVR). Voor de Waddenzee is dit de veiligheidsregio Fryslân. De CVR neemt de voorbereiding en coördinatie van de incidentbestrijding op de Waddenzee op zich in de 'koude' fase en zorgt ervoor dat de andere veiligheidsregio's binnen het SRWS worden betrokken.

Waterfunctionaris

Rien licht de werkzaamheden van de Waterfunctionaris toe. *"De taak tot structurele voorbereiding en coördinatie binnen de CVR ligt bij mij als Waterfunctionaris. Ik ben verantwoordelijk voor het mobiliseren van alle partijen binnen het SRWS en bereidt ze voor (organiseren en oefenen) op een adequate inzet tijdens een incident. De Waterfunctionaris speelt met name een grote rol bij de bevordering van de interdisciplinaire samenwerking met alle ketenpartners. De inzet van organisaties bij waterincidenten is altijd nauw verbonden met de rol die zij spelen in de dagelijkse hulpverlening."*

"De werkzaamheden van de Waterfunctionaris worden uitgevoerd voor 18 gemeenten, twee ministeries en drie veiligheidsregio's", informeert Rien. "Het is mijn missie om de komende jaren zorg te dragen voor een goede regie op de implementatie van alle acties die voortvloeien uit het op 24 november door de Stuurgroep vastgestelde Implementatieplan IBP-Wadden-zee 2010 -2013. In de contacten die ik dit jaar heb gehad, zowel met de leden van de Stuurgroep als met de operationele collega's ervaar ik een grote betrokkenheid bij dit onderwerp. Een belangrijk maar ook prettig werkveld waarin we met elkaar nog vele verbeteringen kunnen doorvoeren."

Samenwerking

Het IBP-W is niet het eerste SRWS dat een Waterfunctionaris aanstelt. De Samenwerkings-

regeling ongevallenbestrijding IJsselmeergebied (SAMIJ) stelde eerder dit jaar Han van Dijk aan als Waterfunctionaris. De samenwerking tussen beide Waterfunctionarissen is inmiddels van de grond gekomen. *"Uniformiteit in interdisciplinaire samenwerking is een van de uitgangspunten bij de totstandkoming van incidentbestrijdingsplannen", aldus Rien van de Ven. "Met deze samenwerking kunnen we elkaar voor een aantal processen, zoals planvorming, het opleiden, oefenen en de meldkamerprocessen, versterken. Dat is van grote waarde voor adequate incidentbestrijding."*

Veiligheidsregio

Op 1 oktober 2010 zijn de Wet veiligheidsregio's en de daarbij horende besluiten in werking getreden. De veiligheidsregio's zijn in het leven geroepen om de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing te verbeteren en om de kwaliteit van de taakuitvoering te verhogen. Het Waddenzeegebied is onderdeel van drie veiligheidsregio's: Groningen, Fryslân en Noord-Holland Noord. Het gebied waarvoor het IBP-W is opgesteld wordt aangeduid als een samenhangend risicowatersysteem, ofwel een SRWS.

Varia

• Jaarplan Multidisciplinair Oefenen Waddenzee 2011

De Stuurgroep heeft op 24 november ingestemd met het Oefenjaarplan 2011. In dit jaarplan worden ondermeer de volgende watergerichte oefeningen genoemd:

- voor de vijf 'wadloopgemeenten' wordt een vervolg op de operationele wadloopoefening (2009) georganiseerd;
- operationele oefeningen aan de oostkant van het Waddengebied (o.a. met betrokkenheid van een van de rederijen);
- diverse tabletop-oefeningen op ROT-, (H)OvD- en COPI-niveau.

Vertegenwoordigers van RWS, het KWC, KNRM en de KLPD nemen ook deel aan genoemde oefeningen.

• Evaluatiebijeenkomst meldkamermedewerkers 'Schip Ahoy'

Crisismanagement Groningen organiseerde op 22 september jl. een bijeenkomst voor functio-

narissen van de gemeenschappelijke meldkamers van Fryslân, Noord-Holland Noord, Groningen, Flevoland, het KWC en RWS. Doel was het IBP-W en de rol voor de meldkamermedewerkers verder onder de aandacht te brengen. Onder deskundige leiding werd een aantal scenario's besproken. Dit resulteerde in aanbevelingen als: het vlot afronden van de planvorming, het herhalen van de startsessies voor meldkamermedewerkers (is inmiddels opgestart door MKF) en verdere uitbouw van de samenwerking met de externe partners, Waddenzeebreed.

• Bijeenkomst medewerkers Opleiden Trainen en Oefenen

Op 16 februari 2011 organiseren CRW en SAMIJ een startbijeenkomst voor medewerkers die belast zijn met het verder uitdragen van de Incident bestrijdingsplannen voor het IJsselmeer en de Waddenzee. De bijeenkomst staat in het teken van het 'train de trainer'-programma.

• Bijeenkomst AOV-ambtenaren Waddengemeenten

Een prachtig, tot vergaderboot omgebouwd motorschip in de haven van Delfzijl. Dat was de locatie waar op 15 september jl. de jaarlijkse bijeenkomst van de AOV ambtenaren van alle Waddengemeenten plaatsvond. Op uitnodiging van Rijkswaterstaat werd gesproken over de voortgang implementatie van het IBP-W. Daarna werd door Alwin van Beem en Willem Riesen-kamp een toelichting gegeven op de operationele taken van RWS in het Waddengebied. Uiteraard is het de bedoeling om ook in 2011 op bezoek te gaan bij een van de operationele partners. De KNRM is inmiddels gevraagd deze bijeenkomst te ondersteunen. Wordt vervolgd dus.